

JAPONCI POKOPUJEJO RUSKE ČASTNIKE.

naj bi bila slov. gosposka izreka brez vsake teorije in izgovarjavnih zakonov, prosta vsakega dialektnega zavijanja in pevanja, tako da bi se Gorenjec ne ločil od Vzhodnještajerca. Ali pisatelj sam že prakticira tako?

To načelo, ki ga obravnava pisatelj v prvem delu svoje razprave, je izsiljeno najbrže iz druge polovice razprave, ki je posvečena izreki l-a katero bi rad na njega oprl, ker so se vsi drugi poizkusi ponesrečili. Izreka „l“ namreč, to pisatelj sam pripozna, ni prestala doslej še nobene kritike, ne na zgolj jezikoslovnem stališču (37), ne na zgodovinskojezičnem (38), ne v primeri z ostalimi Slovani (39), niti v lepoglasju, kamer so se nasprotniki najbolj zaletavali (43). Zato jo je pisatelj še enkrat poizkusil znanstveno, po principu rešiti s tem, da je oprši se na prej rečeno načelo postavil tezo: Nagon slov. jezika je, da govorimo po pisavi; ako hočemo torej temu nagonu ugoditi, moramo govoriti l kot l, po pisavi (24). Koliko je ta silogizem opravičen, nam pove prva premisa, ki je nedokazana, napačna. Ali pisatelj se je zavaroval proti nji s tem, da je hotel direktno dokazati, da se naš jezik nagiblje k l-u (32). Res je, da v nekaterih primerih l zmaguje — po analogiji —, a ravno tako je res, da v še več primerih po analogiji gine, o čemer pa pisatelj molči. Tudi je za svoj dokaz izvajal iz Štrekljevih zgledov (32) napačne posledice, češ da se „več in več besed izgovarja z l-om“, ker tako splošno tisti zgledi — pisatelj jih imenuje „izjeme“ — niso „izjeme“ jezika, ampak le Levčevega pravila, kar je nekaj drugega. Tako nam je „zmagi l-a“ zopet nemogoče pritrditi.

Ako se ozremo na razpravo v celoti, moramo pohvaliti, da obsega tudi obilo pravega in resničnega. V lepem jeziku, ki sploh pisatelja odlikuje, razvija prave misli o razmerju med pisavo in jezikom, povišuje znanstvene uspehe St. Škrabca, lepo slika pomen in zgodovino pravopisnega boja in se spominja tudi našega „Dom in Sveta“, ki je bil v I. letniku bojišče l-ove izreke; počastil je tudi njegovega urednika, rajnega dr. Lampeta, ko je sprejel njegove tedanje nazore za svoj program, dasi se je Lampe v poznejšem času premislil in govoril pravo narodno izreko. — Zasluga pisateljeva je, da je s svojim delom zopet zbudil pravo-rečno vprašanje, katerega celotno rešiti bodi v bodoče najvažnejša in najpotrebnejša naloga slovenskega jezikoslovja.

A. B.

Kažipot za izseljence. Izdal in založil škofijski odbor „Avstrijske družbe sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev“ v Ljubljani. Ljubljana 1904. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. Str. 43. — Ta priročna knjižica je sestavljena za rabo slovenskim izseljencem. Navodila so jako praktična, in le želeti je, da bi knjižico prečital vsakdo, ki se odpravlja na pot v Ameriko. „Družba sv. Rafaela“ ima hvalevredni namen, da varuje in spremlja izseljenca od domačega kraja do tujine, kjer išče zaslužka. Že doma ima svoje zaupnike, ki gredó izseljencu na roko. Potem ga pa spremljajo društveni zaupniki v pristanišče, kjer stopi na ladjo, in ga sprejmejo, ko izstopi. Družba misli na vse, kar je treba potniku in ga obvaruje prevar in škode, telesne in duševne. Priporočamo „Kažipot za izseljence“ vsem, ki se sami izseljujejo ali pa imajo z izseljenci opraviti.